

תורת הקבוצות

קבוצה

קבוצה היא אוסף של איברים עם שתי תכונות:
 אין חשיבות לסדר האיברים
 אין חשיבות למספר המופעים של כל איבר.

קבוצות חשובות

$\mathbb{N}$ קבוצת המספרים הטבעיים: $\{1,2,3, \dots\}$

$\mathbb{Z}$ קבוצת המספרים השלמים: $\{\dots, -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3, \dots\}$, מכילה את קבוצת המספרים הטבעיים

$\mathbb{Q}$ קבוצת המספרים הרציונאליים: כל ה-"שברים"

$\mathbb{R}$ קבוצת המספרים הממשיים.

סימון ע"י כלל?

נתונה הקבוצה $A = \{1,2,3,4,5,6,7,8,9,10\}$.

מהי הקבוצה $B = \{x | x \in A \wedge \exists y \in A. x + y < 14\}$. במקרה הזה, $B = A$.

מהי הקבוצה $C = \{x \in A | \forall y \in A. x + y \leq 12\}$ אז $C = \{1,2\}$.

הכלה בין קבוצות

נסמן $A \in B$ אם ורק אם כל איבר של A חייב להימצא גם ב- B . או במלים אחרות:

$$A \subseteq B \Leftrightarrow \forall a. a \in A \Rightarrow a \in B$$

וגם: $\mathbb{N} \subseteq \mathbb{Z} \subseteq \mathbb{Q} \subseteq \mathbb{R}$

הקבוצה הריקה

קבוצה A המקיימת $\forall a. a \notin A$ היא הקבוצה הריקה ותסומן ב- $\emptyset$

דוגמאות

קבוצת המספרים 1,2,3 תסומן ב- $\{1,2,3\}$.

שלושת קבוצות המספרים $\{1,2,3\}$, $\{3,1,2\}$, $\{3,3,1,3,2,2,1,3,1\}$ שוות.

האיבר 3 שייך לקבוצה. נסמן $3 \in \{1,2,3\}$.

$$2 \notin \{\{1,2\}, \{2\}, 1, \{3\}\}$$

$$\{3,5\} \subseteq \{3,5,7\}$$

$$\mathbb{N}_{odd} = \{n \in \mathbb{N} | \exists k \in \mathbb{N}. n = 2k - 1\}$$

$$\forall A. A \Delta A = \emptyset$$

$$\forall A. A \Delta \emptyset = A$$

תרגול 01

מתמטיקה בדידה

תורת הקבוצות

גיא רוזנדורן, 22/05/2008 16:04

תרגיל

אם $A \subseteq B$ וגם $B \subseteq C$ אז $A \subseteq C$. או במילים אחרות, הוכח ש $A \subseteq B \wedge B \subseteq C \Rightarrow A \subseteq C$.
נניח ש $A \subseteq B \wedge B \subseteq C$ וצריך להוכיח $A \subseteq C$.

יהי a איבר כלשהו השייך ל A , כלומר: $a \in A$.
לפי ההנחה כי $A \subseteq B$ נסיק כי $a \in B$.
לפי ההנחה כי $B \subseteq C$ נסיק כי $a \in C$.
לכן, $A \subseteq C$.

נכון או לא נכון

1. $\emptyset \subseteq \emptyset$? נצריך: $a \in \emptyset \Rightarrow a \in \emptyset$. נכון.
2. $\emptyset \in \emptyset$? לא נכון. בתוך הקבוצה הריקה אין שום דבר.
3. $\emptyset \in \{\emptyset\}$? נכון.
4. $1 \in \{\{1\}, 2\}$? לא נכון.
5. $\emptyset \subseteq A$? הקבוצה הריקה מוכלת בכל קבוצה. נכון.
6. $\{\emptyset\} \notin \{\emptyset\}$? נכון.

תרגיל

האם $4 \in \{x \mid \forall y. (y \in \{x \in \mathbb{N} \mid \frac{1}{x} < \frac{1}{2}\}) \rightarrow (y > x)\}$?

נציב ונבדוק האם הביטוי שהתקבל ע"י הצבה הוא פסוק אמת:

$$\forall y. (y \in \{x \in \mathbb{N} \mid \frac{1}{x} < \frac{1}{2}\}) \rightarrow (y > 4)$$

$$\forall y. (y \in \{x \in \mathbb{N} \mid x > 2\}) \rightarrow (y > 4)$$

$$\forall y. (y \in \{y \in \mathbb{N} \wedge y > 2\}) \rightarrow (y > 4)$$

פישטנו את הביטוי וקל עתה לראות שהוא ביטוי שקר: ניקח דוגמא נגדית: $3 > 2 \sim 3 > 4$.

פעולות על קבוצות

$$A \cap B = \{a | a \in A \wedge a \in B\}$$

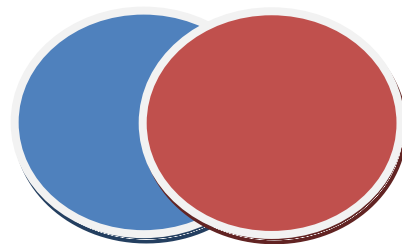
$$A \cup B = \{a | a \in A \vee a \in B\}$$

$$A \setminus B = \{a | a \in A \wedge a \notin B\}$$

$$\bar{A} = \{a | a \notin A\}$$

$$A \Delta B = \{a | a \in A \setminus B \vee a \in B \setminus A\}$$

נמחיש בעזרת דיאגרמת וול:

$A \cup B$ זה כל השטח הצבוע
 $A \cap B$ זה השטח הצבוע בסגול
 $A \setminus B$ זה השטח הצבוע בכחול
 $A \Delta B$ זה כל השטח הכחול והאדום

נאמר $A = B$ אם ורק אם $\forall a. a \in A \Leftrightarrow a \in B$
 נאמר ש $A = B$ אם ורק אם $A \subseteq B \wedge B \subseteq A$

תרגיל

הוכיחו כי $A \Delta B = (A \cup B) \setminus (A \cap B)$.

נוכיח באמצעות הכלה דו-כיוונית.

כיוון ישר:

יהי $x \in A \Delta B$. לכן $x \in A \setminus B \vee x \in B \setminus A$.

מקרה ראשון:

נניח $x \in A \setminus B$. מכך ש $x \in A$ נסיק $x \in A \cup B$. מכך ש $x \notin B$ נסיק כי $x \notin A \cap B$. לכן $x \in (A \cup B) \setminus (A \cap B)$.

מקרה שני:

נניח $x \in B \setminus A$. לכן $x \in B$ וגם $x \in A \cup B$. מכך ש $x \in B$ נסיק כי $x \in A \cup B$. מכך ש $x \notin A$ נסיק כי $x \notin A \cap B$.

לכן $x \in (A \cup B) \setminus (A \cap B)$.

כיוון הפוך:

יהי $x \in (A \cup B) \setminus (A \cap B)$. לכן $x \in A \cup B$ וגם $x \notin A \cap B$.

מקרה ראשון: $x \in A$ וגם $x \notin A \cap B$ ולכן $x \in A \setminus B$.

מקרה שני: $x \in B$ וגם $x \notin A \cap B$ ולכן $x \in B \setminus A$. לכן $x \in A \Delta B$ כלומר $x \in A \Delta B$.

תרגול 01

מתמטיקה בדידה

תורת הקבוצות

גיא רוזנדורן, 22/05/2008 16:04

תרגיל

הוכח או הפוך:

$$A = B \Leftrightarrow \forall C. A \cup C = B \cup C$$

צריך להוכיח "אם ורק אם" אז צריך להוכיח שני כיוונים:

כיוון $\Rightarrow$:

תהי C קבוצה כלשהי כך ש $a \in C$. אם $a \in A$ אז מכך ש $A \subseteq B$ נסיק ש $a \in B$ ולכן $a \in B \cup C$. באופן סימטרי (נחליף A ב B) נקבל כי $B \cup C \subseteq A \cup C$.

כיוון $\Leftarrow$:

$$\text{נבחר את } C = \emptyset. \text{ לכן } A = A \cup \emptyset = B \cup \emptyset = B$$

הוכח או הפוך:

$$A = B \Leftrightarrow \exists C. A \cup C = B \cup C$$

זה לא נכון. דוגמה נגדית: $A = \{1,2\}, B = \{3,4\}, C = \{1,2,3,4\}$.

הוכח או הפוך:

$$A = B \Leftrightarrow \exists C. A \Delta C = B \Delta C$$

כיוון $\Leftarrow$: נניח $A = B$. נבחר $C = \emptyset$ ונקבל $A \Delta C = B \Delta C = \emptyset$.

כיוון $\Rightarrow$: נתון $A \Delta C = B \Delta C$. לכן $(A \Delta C) \Delta C = (B \Delta C) \Delta C$. כלומר $A \Delta (C \Delta C) = B \Delta (C \Delta C)$. כלומר $A \Delta \emptyset = B \Delta \emptyset$. ולכן $A = B$.

קבוצת החזקה

תהי A הקבוצה הריקה $P(A) = \{x | x \subseteq A\}$.

תרגיל

אם $W \in V$ אזי $P(W) \in P(V)$.

$$P(W) \in P(V) \Leftrightarrow P(W) \subseteq V$$

מכיוון ש $W \in P(W)$ נסיק כי $W \in V$.

עוצמה

עוצמה של קבוצה זה מספר האיברים בה.

עוצמת קבוצת החזקה של קבוצה מעוצמה k הינו 2^k .

הוכח או הפרך

$$(A \subseteq B) \Rightarrow P(A) \subseteq P(B)$$

נניח $A \subseteq B$. צריך להוכיח $P(A) \subseteq P(B)$.
יהי $x \in P(A)$ ולכן $x \subseteq A$. מכך ש $A \subseteq B$ נסיק כי $x \subseteq B$ ולכן $x \in P(B)$.

$$(P(A) \subseteq P(B)) \Rightarrow A \subseteq B$$

זה גם נכון. $A \in P(A)$ ולכן $A \in P(B)$ ולכן $A \subseteq B$.

$$A \subset B \Rightarrow P(A) \in P(B)$$

זה לא נכון. דוגמא נגדית: $A = \{1\}$ או $A = \{0, \{1\}\}$. $P(A) = \{0, \{1\}\}$. $B = \{\{1\}, 2\}$ ולכן $P(B) = \{\emptyset, \{\{1\}\}, \{2\}, \{\{1\}, 2\}\}$.

$$P(A) \in P(B) \Rightarrow A \in B$$

$$P(A) \in P(B) \Rightarrow P(A) \subseteq B$$

מכך ש $A \in P(A)$ נסיק $A \in B$.

כללי דה-מורגן

$$(A \cup B)^c = A^c \cap B^c$$

$$(A \cap B)^c = A^c \cup B^c$$

תרגול 01

מתמטיקה בדידה

תורת הקבוצות

גיא רוזנדורן, 22/05/2008 16:04

תוכן עניינים

1.....תורת הקבוצות

תקציר משפטים, נוסחאות והדגשים

קבוצה היא אוסף של איברים עם שתי תכונות:
 אין חשיבות לסדר האיברים
 אין חשיבות למספר המופעים של כל איבר.
 $\mathbb{N}$ קבוצת המספרים הטבעיים: $\{1, 2, 3, \dots\}$
 $\mathbb{Z}$ קבוצת המספרים השלמים: $\dots, -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3, \dots$, מכילה את קבוצת המספרים הטבעיים
 $\mathbb{Q}$ קבוצת המספרים הרציונאליים: כל ה-"שברים"
 $\mathbb{R}$ קבוצת המספרים הממשיים.
 נסמן $A \in B$ אם ורק אם כל איבר של a ב A חייב להימצא גם ב B . או במלים אחרות:

$$A \subseteq B \Leftrightarrow \forall a. a \in A \Rightarrow a \in B$$
 קבוצה A המקיימת $\forall a. a \notin A$ היא הקבוצה הריקה ותסומן ב $\emptyset$
 תהי A הקבוצה הריקה $PA = \{x \mid x \subseteq A\}$.
 עוצמה של קבוצה זה מספר האיברים בה.
 עוצמת קבוצת החזקה של קבוצה מעוצמה k הינו 2^k .